

Kutterilla Tukholmaan kesällä 1906

Heinäkuun alussa 1906 lähdimme Soffronoffin kutterilla Gunhildilla Tukholmaan. Mukana olivat Valle Soffronoff-Sovero, tehtailija Hjalmar Lundborg, ylioppilas Sakari Alanko, tamperelaiset liikemiehet Konrad Zetterblom ja Oskar Törnroth (jonka isä kaupungin pormestarina ollessaan oli myös RPS:n perustajia ja seuran kommodori vuosina 1884-88), tämän kirjoittaja, sekä matruusina eräs nuori 16-vuotias poika, yhteensä siis seitsemän miestä.

Kutterimme Gunhild oli 6-valöörinen, mahongista, hyvä purjehtimaan. Siihen sopi mukavasti seitsemän nukkumaankin. Lähdimme sunnuntain iltapäivällä purjehtimaan Soffronoffin Karilasta, jonka edustalla kutteria pidettiin ankkuroituna.

Ihanan ilman ja tasaisen tuulen vallitessa jätimme pian taaksemme Rauman vedet ja Pyhämaan rannat. Otettiin merikortit esille ja seurattiin laivareittiä, merkiten kortille sivuutetut reimarit, etelää kohden, päämääränä Degerby. Matkalla ajoimme kerran hie-man pois väylältä ja jouduimme karille, rautakölimme tarttuessa kiveen. Omin avuin siitä päästiin kuitenkin irti, jatkettiin matkaa ja illalla myöhään ankkuroimme Degerbys-sä, nautimme illallistemme ja kävimme nukkumaan. Aamulla nousimme kello kuusi. Ilma oli edelleen mitä suloisin ja hyvän tuulen vallitessa nostimme ankkurin, vedimme purjeet ylös ja purjehdimme kohti Ålandin merta. Kello yhdeksän aikaan sivuutimme Ledsundin loiston ja kohta olimme Ålandin vesillä. Päivemmällä oli hyvin lämmin ilma ja vieno tuuli, joka myöhemmin tyyntyi melkein kokonaan. Vedimme ylös balongipurjeenkin, mutta kutteri tuskin teki vauhtia eteenpäin. Useimmat meistä riisuivat itsensä alasti ja ottivat kylvyn pitämällä kiinni keulavanteista ja kettingeistä. Aurinko paahtoi. Avomeren sivulla etelässä näkyi pieni kallion kieleke, jossa suuret hylkeet kiisailivat nousten ylös kalliolle, josta kierittelivät mereen.

Vihdoin saatiin taas tuultakin ja kutterimme alkoi tehdä matkaa kohti Ruotsin rannik-

koa, joka alkoi näkyä. Sivuuimme Söderarmin loiston Ruotsin vesillä ja iltapäivällä kello kolmen aikaan saavuimme Furusundiin.

Hotellin lähelle kiinnittäytyessämme huomasimme lehtori T:n kutterin olevan lähellä ankkuroituna. Kas vaan, tuumi tehtailija L., ehkä rouvani on täällä huvimatalla T:n mukana. Rouva L. oli kevättälvella poistunut kotoaan, eikä L. ollut selvillä hänen olinpaikastaan. Epäili T:tä asiassa, sillä T. oli edellisen talven aikana soitellut selloa rouva L:n säestämänä, mutta ei ollut varma oliko T. syypää hänen rouvansa katoamiseen. (Myöhemmin syksyllä kävi selville, että niin oli asianlaita). Tehtiin hyökkäyssuunnitelma. Matruusimme souti meidät maihin ja senjälkeen hänen oli määrä käydä T:n kutterilla katsomassa keitä siellä oli. Tulimme hoteliin. Siellä istuivat rauhallisina lehtori T. ja hänen sukulaisensa tohtori H. T. tervehti meitä entiseen hauskaan tapaansa lausumalla: Terve, terve! Hän oli purjehdusmatkalla ja menossa Tukholmaan tri H:n kanssa. Aloimme sitten heidän kanssaan tarinoimaan matkan vaiheista ja maisteltiin Ruotsin punsua kahvin keralla. T. ja H. lähtivät samana iltana höyrylaivalla Tukholmaan, jättäen kutterinsa matruusien huostaan ja me menimme Gunhildin nukkumaan. Tiistain aamulla vallitsi edelleen ihana ilma ja hyvä purje-tuuli. Söimme suuruksen ja lähdimme purjehtimaan Tukholmaa kohti. Vedet olivat kapeanlaisia, mutta oli sopiva tuuli, joten emme joutuneet luovimaan. Sivuuimme päivemmällä Vaxholman linnakkeen, jota tervehdimme purjehdusseuramme lipulla ja linnottus vastasi siihen Ruotsin lipulla. Pian senjälkeen saavuimme Tukholman satamaan. Siellä oli ennestään ankkuroituna kauppaneuvos Lars Krogiuksen kutteri Tarantella, joka oli samaa tyyppiä kuin Gunhild, mutta suurempi. Useita virolaisten paroonien huvipursia, hohtavan valkeita, kaljaasitaklauksella, joiden kirkkaita messinkisiä osia valkopukuiset matruusit kiillottelivat, oli siellä ankkuroituna. Suuri mustaksi maalattu amerikkalainen Singerin huvilaiva oli ankkuroi-

tuna kauempana redillä.

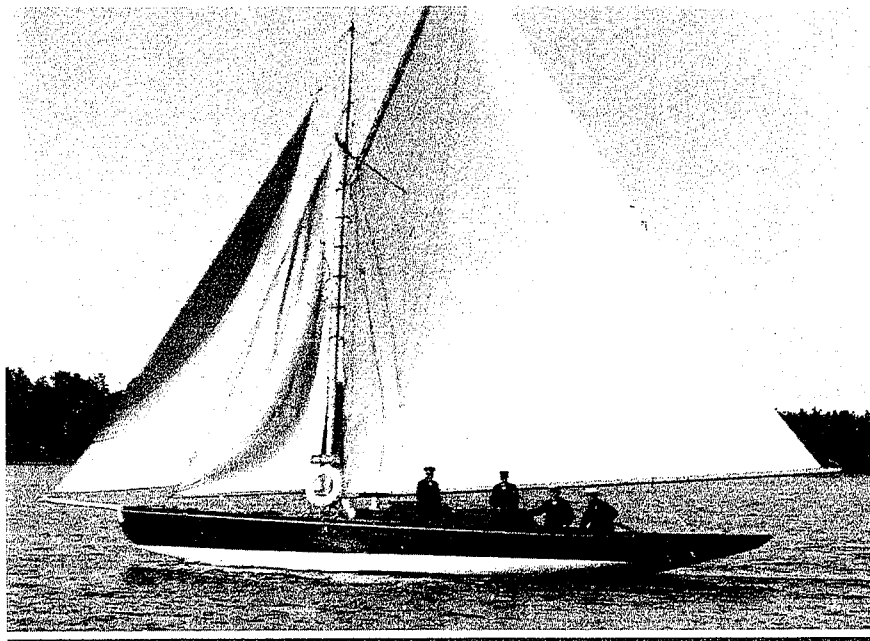
Maihin päästyämme kävimme kaupungilla. Illalla kävimme suuressa rantahotellissa Berns Salonger, jossa sotilassoittokunta soit-teli. Yöt nukuimme kutterissamme ja päivisin kävimme tutustumassa kaupunkiin. Kävimme Skanssenilla, jossa meni yksi päivä, Nordiska museumissa, Ritariholman kirkossa, kuninkaan linnassakin, jossa kuningas ei ollut kotona, mutta hovimestarit näyttelivät ja selittelivät eri huoneita ja saleja, myös kuninkaan työhuoneenkin.

Pian kului viikko lopulle. Hiljaista, siivoa ja kohteliasta oli ihmisten käytös kaikkialla. Viikon aikana näin ainoastaan yhden juopuneen, erään merisotilaa, jota toverinsa käsipuolesta ohjailivat. Ruotsalaiset tuntuivat jo silloin, 40 vuotta sitten, olevan siinä suhteessa edellä meikäläisiä, osaten joka tilanteessa käyttäytyä mallikelpoisesti.

Sunnuntain aamulla päätimme lähteä pa-luumatkalle. Koko matkamme ajan oli ollut ihana heinäkuinen poutailma, jota tuntui jat-kuvan edelleen. Nostimme purjeet ja purjehdimme hyvässä myötätuulessa Tukholmas-ta.

Krogiuksen Tarantella lähti samaan aikaan edellämme hinaajan vetämänä Furusundiin, vaikka oli myötätuuli. Me purjehdimme perässä ja tekasimme laulun, jota laulelimme. "Tarantella hinaajalla vedettiin, kun myötätuuli se puhalteli" jne. Sen kintereillä py-syimme Furusundiin asti, jossa yövyimme viettäen illan hotellissa. Täällä tapasimme taaskin lehtori T:n ja tri H:n, jotka olivat saapuneet aamupäivällä Tukholmasta höyrylai-valla. Seuraavan päivän, maanantain, iltapäivällä he lähtivätkin sitten ennen meitä yli Ah-venanmeren Suomen puolelle, ja pari tuntia sen jälkeen lähdimme mekin. Sivuuimme Söderarmin loiston ja otimme kurssin suoraan Ledsundiin.

Alkoi pilveillä ja sataa. Tuulikin oli koh-talainen. Toiset menivät kajuuttaan lepäile-mään Lundborgin ja minun hoitaessa pur-jehdusta sadetakit päällä ja syvästivät pää-sä. Tuuli alkoi heitellä sinne ja tänne tyyntyen väliin kokonaan, jolloin seisoiimme ai-

Gunhild, Sofronoffin loistojahti.

van paikoillaan. Pian taaskin saimme tuulta purjeisiimme ja kutterimme kulki hyvää vauhtia. Kello kymmenen illalla pääsimme Suomen puolelle ja ankkuroimme Ledsundin loiston taakse, laivaväylän syrjään. Muut kävivät nukkumaan, kahden pitäessä vahtia kannella, herättääkseen taas toiset kaksi aamuyöstä vahtivuorolleen.

Aamulla kello kuusi heräsivät makuulla olijat purtemme keinumiseen, kun höyryläiva Bore ajoi vuoromatallaan Tukholmasta. Ilma oli selkeä, mutta tuuli kovanlainen. Joimme matruusin keittämän kahvin ja söimme voileipiä. Sitten hissasimme purjeet ja lähdimme vihaista vauhtia, reivaamatta. Pian saavutimme Degerbyn. Kuljimme edelleen vinhaa vauhtia. Fiskön vesille tultuamme näimme lehtori T:n kutterin olevan ankurissa pappilan rannassa. Rannalla näkyi useita henkilöitä, jotka huiskuttivat meille nenäliinoillaan, johon koetimme lipulla vastata.

Vauhtimme oli kova. Tuuli painoi kutteriämme ihan kyljelleen. Jos katsoi yli laidan, näki rautakölin kokonaan. Pian tämän jälkeen sattui meille jotain, josta olisi voinut olla vakaviakin seurauksia. Mitään pahempaa ei sentään tapahtunut jännittyneitten tilanteiden vallittua.

Erään reamarin luona edessämme huomasi Lundborg, joka piti perää, että suurten aaltojen välistä vilahti karikko, jonka tähden

hän päätti laskea alemmaksi reimarista ja huusi toisille kajuuttaan, että tulisivat vetämään isoa purjetta sisään siltä varalta, että se sattuisi heittämään toiselle puolelle. Riensin perälle vetämään skuuttiköydestä, mutta panin toisen käsivarteni kaariraudan takaa ja vedin sieltä kannella maaten, etten pääsisi putoamaan. Zetterblom ja toisetkin tarttuivat suoraan seisaaltaan köyteen ja saimmekin ison purjeen koko joukon lähemmäksi, mutta silloin tuuli samassa heitti purjeen toiselle puolelle ja heitti Zetterblomin yli laidan kauas mereen, niin että valkoiset kumikengät, jotka meillä kaikilla oli jaloissamme, vilahtivat kaarena ilmassa. Ilksemme huomasi hänen olevan uintihommassa, joten puomin isku ei ollut häntä loukannut ja hän huusi pelastusrengasta, jonka samalla heitimme. Hän sai siitä kiinni ja näimme hänen kelluvan sen varassa. Kutterimme oli jo ehtinyt pitkän matkan ennenkuin voimme tehdä käännöksen. Jolla oli kahdella köydellä kiinni kutterin perässä ja siinä oli aivot ja vesiäyskäri kiinni köytettynä. Ennenkuin huomasi Soveron, joka ottanut takin päältä, puukon tupestaan, katkaissut jollan köydet ja hypännyt jolla, aikomuksestaan mennä pelastamaan Zetterblomia. Jolla meni nurin kumolleen, mutta S. sai sen syrjästä pidetyksi kiinni, käänsi sen uudestaan pystyyn ja pääsi siihen sisälle siten, että pisti keulan haarojensa väliin ja veti siten

vähitellen itsensä jolla. Sovero oli uimataidoton, jonka tähden kovin pelästyimme katsellessamme hänen edesottamustaan, mutta huomasi sitten, että hän ahkeraan viskoi vettä jollasta äyskärillä aaltojen lennättäessä häntä aallon harjalta toiselle kohti maita.

Saatuamme kutterin käännetyksi otimme kurssin Zetterblomiin, joka kellui pelastusrenkaassa. Reivata emme voineet, vaan kovassa vauhdissa piti laskea hänen vierestään yhden silmä kovana pitäessä perää ja muut neljä miestä valmiina sieppaamaan Zetterblomin siinä silmänräpäyksessä merestä. Tämä onnistuikin, vaikka oli raskasta nostaa mies merestä märkänä pelastusrenkaineen. Jos meitä olisi ollut vähemmän kuin neljä miestä kiinni tarttumassa ei tempu olisi onnistunut.

Ongittuamme ylös Zetterblomin käänsimme kutterimme uudelleen pelastaaksemme Soveron, joka koetti soutaa meitä kohden. Saimme hänelle heitetyksi köyden, jonka hän sitoi jollan istuimeen. Näin pääsimme vetämään jollan kutterin kylkeen, Soveroa tartuimme vaatteista ja raajoista miehissä kiinni ja vedimme kutteriimme. Jollan siidoimme kiinni perään ja niin saatiin taas jatkaa matkaa kovaa vauhtia.

Kaikki oli käynyt hyvin, vaikka jo pahalta näytti. Totisia oltiin tämän jälkeen loppumatkalla. Toiset syyttivät Soveroa, joka teki tilanteen toisilta kysymättä pelottavaksi ja vaikeaksi.

Vasta Raumanmerellä alkoi tuuli hiljettä, mutta ehdimme kuitenkin Karilaan kello seitsemän illalla purjehdittuamme Ahvenanmeren suulta Raumalle noin 12 tunnissa, vaikka välillä saimme viipyä Fiskön vesillä tunnin verran edellämäitun tapauksen tähden. Virkistävä ja hauska oli matkamme ollut ja oltuamme yhdeksän vuorokautta merellä olimme hyvin päivettyneitä. Olimme saaneet nauttia ihanasta kesäilmasta, merituulesta ja maisemista.

Tästä kertomastani kesämatkasta on nyt ensi kesänä 42 vuotta. Muut silloin mukana olleet, Sovero, Lundborg, Alanko, Zetterblom, Törnroth, ovat jo purjehtineet rauhan majoihin. Mukana olleesta matruusipojastamme en ole sen jälkeen kuullut, eläneekö hän vielä 58-vuotiaana. Allekirjoittanut, mukana ollut, vielä tätä muistellen paperille naputteli.

5.1.1948 Hannes Helomaa
Ahti Nro 7/1948.